

**АНАЛІЗ І ПРОГНОЗУВАННЯ СЕЗОННИХ КОЛИВАНЬ У
НАДХОДЖЕННЯХ БЮДЖЕТІВ РІЗНИХ РІВНІВ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
ДЕРЖАВНИМИ ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ**

**Олеся Тоцька^{*}, доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту**

Волинський національний університет імені Лесі Українки

**Віталій Онисюк^{**}, головний спеціаліст відділу операцій з фінансовим
ресурсом управління бюджетних надходжень та операцій з фінансовим
ресурсом**

**Головне управління Державної казначейської служби України у
Волинській області**

* ORCID 0000-0003-4748-2134

** ORCID 0009-0002-0096-5366

© Тоцька О., 2024

© Онисюк В., 2024

Стаття отримана редакцією 02.05.2024 р.

The article was received by editorial board on 02.05.2024

Вступ. Аналіз і прогнозування сезонних коливань у надходженнях бюджетів різних рівнів є важливою складовою ефективного управління державними фінансами. Адже в сучасних умовах війни й економічної нестабільності, уряд і органи місцевого самоврядування стикаються з

необхідністю точного планування своїх доходів і витрат, яким повинні передувати детальний аналіз і прогнозування. Сезонні коливання у бюджетних надходженнях можуть виникати через різноманітні фактори, такі як зміни у споживчій активності, податкових надходженнях, економічні цикли, зміни в законодавстві, перебіг воєнних дій, а також специфічні галузеві впливи. Розуміння та прогнозування цих коливань дозволяє заздалегідь підготуватися до можливих фінансових викликів, забезпечити безперебійне фінансування важливих видатків на державному та місцевому рівнях, а також підтримувати фінансову стабільність. Інструменти та методи аналізу, включаючи статистичні моделі й економетричні підходи, допомагають передбачати сезонні тенденції та приймати обґрунтовані рішення щодо бюджетного планування. Зокрема, прогнозування бюджетних надходжень можна здійснювати за допомогою екстраполяції на основі індексів сезонності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз і прогнозування надходжень до бюджетів різних рівнів України були предметом вивчення низки вітчизняних науковців. Зокрема, ними здійснено такі дослідження: О.З. Гірська та Г.Г. Цегелик – використання часових трендів для аналізу та прогнозування податкових надходжень до Державного бюджету України [1]; О.Ф. Запорожець – аналіз і прогнозування митних платежів до державного бюджету [2]; Г.Ю. Кучерова – трендовий аналіз податкових надходжень зведеного бюджету України [3]; С.Л. Лондар і Л.О. Мельникова – середньострокове прогнозування надходжень зведеного бюджету від податку на прибуток підприємств [4]; В.В. Маліков і О.А. Дегтяр – особливості використання економіко-математичних моделей для прогнозування бюджетних надходжень [5]; В.П. Мартинюк – прогнозування надходження податкових платежів до державного бюджету за допомогою використання ARIMA-моделі [6]; А.Ю. Полчанов – прогнозування податкових надходжень зведеного бюджету України на основі аналізу часових рядів [7]; Н.С. Ситник і О.Я. Іванейко – аналіз надходжень до місцевих бюджетів під час війни [8];

О. Тоцька й І. Дмитрук – аналіз надходжень від податку на доходи фізичних осіб в Україні на загальнодержавному та регіональному рівнях [9]; А. Хомутенко та Ю. Бзова – прогнозування обсягу надходжень податку на прибуток підприємств до Державного бюджету України методом кореляційно-регресійного аналізу [10]; Л.В. Шірінян й ін. – аналіз і прогнозування надходжень до Державного бюджету України від податку на прибуток страхових компаній [11].

Закордонні науковці досліджували надходження до бюджетів в інших країнах: М. Ademmer і J. Boysen-Hogrefe – вплив помилок у середньострокових прогнозах податкових надходжень на кінцевий баланс бюджету на основі фіскальних даних для всіх земель Німеччини [12]; J.T. Jalles – фіскальні прогнози Європейської Комісії для вибірки з 10 країн Центральної та Східної Європи [13]; S. Jorge й ін. – фактори, які впливають на перевищення доходів у місцевому уряді на основі даних португальських муніципалітетів [14]; E. Pamplona й ін. – ефективність моделі авторегресії ковзного середнього (ARMA) у прогнозуванні доходів бюджету муніципалітетів штату Парана (Бразилія) порівняно з моделлю, запропонованою міністром федерального бюджету [15]; C. Szydowski – рівень надходжень до бюджету обраних муніципалітетів Польщі від податку на транспортні засоби та його частка в загальних доходах муніципалітетів [16].

В аналізованих публікаціях вітчизняні автори зосереджували свою увагу переважно на надходженнях до бюджетів якогось одного рівня: державного, місцевих або зведеного. А закордонні автори вивчали бюджетні надходження в інших країнах світу.

Завдання статті. На відміну від згаданих публікацій, метою цього дослідження є аналіз і прогнозування сезонних коливань у податкових надходженнях до Державного бюджету України з Волинської області, а також до місцевих бюджетів Волинської області в умовах воєнного стану.

Основний матеріал дослідження. Волинська область розташована на північному заході України та межує з Польщею. У рамках релокації сюди переїхала низка підприємств із зони активних бойових дій.

Для аналізу показників бюджетних надходжень за 2022–2023 рр. побудовано Таблицю 1 і Таблицю 2, де відібрано дані тільки по найбільших бюджетоутворюючих податках.

Таблиця 1

Надходження найбільших бюджетоутворюючих податків до державного бюджету по Волинській області за 2022–2023 рр., млн грн

Рік	Мі-сяць	ПДВ із ввезених на митну територію України товарів (КБКД 14070100)	Мито на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності (КБКД 15010100)	ПДФО, що сплачується податковими агентами із доходів платника податку у вигляді з/п (КБКД 11010100)	ПДФО з грош. забез., грош. винагород та інш. виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами (КБКД 11010200)	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакциз. товарів (продукції) – Трансп. засоби (КБКД 14030800)
2022	Січ.	940,755	78,291	72,704	5,470	180,713
	Лют.	1 075,194	92,435	97,583	6,533	214,639
	Берез.	299,073	21,180	73,657	32,018	8,412
	Квіт.	477,358	17,601	76,724	35,458	2,819
	Трав.	530,986	3,654	77,546	55,327	0,954
	Черв.	733,429	3,575	95,200	56,800	1,396
	Лип.	1 534,213	115,900	87,317	51,148	42,253
	Серп.	1 488,222	132,485	83,221	58,063	100,199
	Верес.	1 969,725	155,821	85,439	58,461	138,916
	Жовт.	1 781,008	183,259	87,996	68,876	169,351
	Лист.	2 011,259	192,234	92,416	81,951	167,616
	Груд.	1 951,088	145,649	123,585	99,472	145,784
Разом	14 792,310	1 142,084	1 053,388	609,577	1 173,052	
2023	Січ.	1 640,082	129,888	78,015	54,542	136,674
	Лют.	2 192,776	166,993	86,649	77,835	151,847
	Берез.	2 386,274	178,244	99,718	43,461	226,509
	Квіт.	2 060,059	149,399	90,178	84,077	214,062
	Трав.	1 788,248	163,582	95,322	72,737	236,611
	Черв.	1 987,640	167,993	119,531	26,604	229,276
Лип.	2 163,156	151,220	93,207	52,163	236,570	

Серп.	2 292,928	188,342	98,100	67,033	251,076
Верес.	2 341,036	213,367	99,992	86,259	267,986
Жовт.	2 530,919	215,948	103,527	0,000	325,613
Лист.	1 512,141	116,922	112,268	612,417	285,999
Груд.	1 956,077	131,035	138,740	334,666	261,211
Разом	24 851,336	1 972,933	1 215,247	1 511,794	2 823,434

Примітка. КБКД – код бюджетної класифікації доходів.

Джерело: дані з автоматизованої системи «Є-Казна Доходи»

Отже, з Таблиці 1 видно, що в структурі надходжень до державного бюджету за 2022–2023 рр. податок на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (далі – ПДВ) займає найбільшу питому вагу. Значне зменшення надходження цього податку у березні-червні 2022 р. пояснюється тим, що Верховна Рада України (далі – ВРУ) на початку повномасштабного вторгнення звільнила від митних платежів транспортні засоби, що ввозяться в країну, у тому числі від сплати ПДВ. Однак 1 липня 2022 р. ВРУ ухвалила урядовий законопроект, який повернув мита та ПДВ на імпорتنі товари й розмитнення автомобілів. Відтак надходження від цього податку суттєво зросли, що пояснюється зростанням споживання та інфляцією, а також великою залежністю України від імпорту під час війни.

Таблиця 2

Надходження найбільших бюджетоутворюючих податків до місцевих бюджетів Волинської області за 2022–2023 рр., млн грн

Рік	Місяць	ПДФО (КБКД 11010100)	Військове ПДФО (КБКД 11010200)	Єдиний податок з фізичних осіб (КБКД 18050400)	Земельний податок з юридичних осіб (КБКД 18010500)	Орендна плата з юридичних осіб (КБКД 18010600)
2022	Січень	273,504	20,577	65,471	17,832	15,637
	Лютий	367,099	24,576	87,797	23,130	15,330
	Березень	277,090	120,447	22,746	22,574	15,904
	Квітень	288,629	133,389	50,387	20,272	15,439
	Травень	291,721	208,135	63,074	21,309	17,472
	Червень	358,133	213,677	33,042	21,290	16,423
	Липень	328,478	192,415	53,607	25,946	17,241
	Серпень	313,071	218,428	57,093	23,070	19,728
	Вересень	321,415	219,923	37,956	21,622	18,443
	Жовтень	331,034	259,107	62,502	22,269	18,210

	Листопад	347,659	308,293	66,301	19,539	20,325
	Грудень	464,915	374,205	45,380	19,431	21,891
	Разом	3 962,748	2 293,172	645,356	258,284	212,043
2023	Січень	293,486	205,180	74,480	12,690	17,314
	Лютий	325,965	292,808	66,951	17,955	20,561
	Березень	375,130	163,495	43,783	17,139	22,153
	Квітень	339,239	316,291	63,130	13,604	21,702
	Травень	358,592	273,631	62,725	18,231	21,634
	Червень	449,662	100,082	44,396	16,235	21,433
	Липень	350,636	196,233	69,154	16,489	21,923
	Серпень	369,042	252,170	80,899	15,515	21,799
	Вересень	376,159	324,497	40,619	16,088	20,652
	Жовтень	389,459	284,343	93,066	18,697	21,625
	Листопад	422,343	-284,343	99,865	17,393	22,047
	Грудень	521,926	0,000	46,606	16,983	23,840
		Разом	4 571,639	2 124,387	785,674	197,019

Джерело: дані з автоматизованої системи «Є-Казна Доходи»

Аналогічна тенденція спостерігалась і з іншими надходженнями, які контролюються Державною митною службою України, зокрема митом на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності та акцизним податком з ввезених на митну територію України транспортних засобів. Загалом надходження митних платежів до державного бюджету у 2023 р., порівняно з 2022 р., зросли на 74 % або на 13,07 млрд грн.

У четвертому кварталі 2023 р. значно зросли надходження до державного бюджету від податку на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями, поліцейськими й особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами (далі – військове ПДФО). Це пояснюється змінами в законодавстві, – ВРУ ухвалила законопроект, який повністю вилучив із місцевих бюджетів надходження від військового ПДФО. Відтепер 100 % податку зараховується до державного бюджету, у т. ч. 25 % – до загального фонду, 75 % до спеціального фонду державного бюджету. Такі надходження фінансують закупівлю дронів і артилерійських систем. Також зросли доходи і від податку на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами із доходів платника податку у вигляді заробітної плати (далі – ПДФО). Річні показники зросли для усіх п'яти видів податків.

З Таблиці 2 видно, що у структурі надходжень до місцевих бюджетів за 2022–2023 рр. ПДФО та військове ПДФО займають найбільшу питому вагу. Зокрема, з березня 2022 р. до жовтня 2023 р. місцеві бюджети отримували значні надходження від військового ПДФО, що значно зміцнило територіальні громади (далі – ТГ), особливо обласний центр та ТГ, де розташовуються військові частини. Навіть урахувавши фінансову та матеріальну допомогу силам оборони України від ТГ, значна кількість коштів, отриманих від військового ПДФО, освоювалася на місцях, що дозволяло в час війни не тільки забезпечувати базові потреби ТГ, а й розвивати загальну інфраструктуру. Однак із 1 жовтня 2023 р. місцеві бюджети позбавлені цих надходжень, що змушує місцеві органи влади переглянути джерела наповнення бюджетів і власні видатки.

Також відбувся ріст надходжень від ПДФО та єдиного податку з фізичних осіб. Це можна пояснити збільшенням середньої заробітної плати в Україні та внутрішньо переміщеними особами, які або влаштувались на робочі місця, або почали вести підприємницьку діяльність у ТГ області.

Кошти від земельного податку та орендної плати з юридичних осіб також є важливою складовою наповнення місцевих бюджетів і ознакою того, що органи місцевого самоврядування ефективно використовують землі та майно комунальної власності. Річні показники зросли для усіх видів податків, окрім військового ПДФО та земельного податку.

Індекси сезонності розраховано за формулою:

$$i_c = \frac{\bar{y}_i}{\bar{y}} \times 100, \quad (1)$$

де $\bar{y}_i = \frac{\sum_i y_i}{k}$ – середнє значення показника бюджетних надходжень за i -й місяць;

y_i – значення показника бюджетних надходжень за i -й місяць;

k – кількість років ($k = 2$);

$\bar{y} = \frac{\sum_{i=1}^{12} \bar{y}_i}{n}$ – середнє значення показника бюджетних надходжень за весь аналізований період;

n – кількість місяців ($n = 12$).

Отримані результати наведено в Таблиці 3 та Таблиці 4. У них показники для надходжень військового ПДФО не розраховано, оскільки з 1 жовтня 2023 р. вони зараховуються до державного бюджету.

З Таблиці 3 видно, що упродовж 2022–2023 рр. до Державного бюджету України з Волинської області у середньому щомісяця надходило 1 651,819 млн грн від ПДВ з ввезених на митну територію України товарів, 129,792 млн грн – мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності, 94,526 млн грн – ПДФО, 166,520 млн грн – акцизного податку з ввезених транспортних засобів. Водночас до місцевих бюджетів Волинської області у середньому щомісяця надходило 355,599 млн грн від ПДФО, 59,626 млн грн – єдиного податку з фізичних осіб, 18,971 млн грн – земельного податку з юридичних осіб, 19,530 млн грн – орендної плати з юридичних осіб.

Таблиця 3

**Середні значення показників надходження найбільших
бюджетоутворюючих податків за 2022–2023 рр., млн грн**

Місяць	Надходження до державного бюджету по Волинській області			
	КБКД 14070100	КБКД 15010100	КБКД 11010100	КБКД 14030800
Січень	1 290,419	104,090	75,360	158,694
Лютий	1 633,985	129,714	92,116	183,243
Березень	1 342,674	99,712	86,688	117,461
Квітень	1 268,709	83,500	83,451	108,441
Травень	1 159,617	83,618	86,434	118,783
Червень	1 360,535	85,784	107,366	115,336
Липень	1 848,685	133,560	90,262	139,412
Серпень	1 890,575	160,414	90,661	175,638
Вересень	2 155,381	184,594	92,716	203,451
Жовтень	2 155,964	199,604	95,762	247,482
Листопад	1 761,700	154,578	102,342	226,808
Грудень	1 953,583	138,342	131,163	203,498
Середнє	1 651,819	129,792	94,526	166,520
Місяць	Надходження до місцевих бюджетів Волинської області			
	КБКД 11010100	КБКД 18050400	КБКД 18010500	КБКД 18010600
Січень	283,495	69,976	15,261	16,476
Лютий	346,532	77,374	20,543	17,946
Березень	326,110	33,265	19,857	19,029
Квітень	313,934	56,759	16,938	18,571
Травень	325,157	62,900	19,770	19,553

Червень	403,898	38,719	18,763	18,928
Липень	339,557	61,381	21,218	19,582
Серпень	341,057	68,996	19,293	20,764
Вересень	348,787	39,288	18,855	19,548
Жовтень	360,247	77,784	20,483	19,918
Листопад	385,001	83,083	18,466	21,186
Грудень	493,421	45,993	18,207	22,866
Середнє	355,599	59,626	18,971	19,530

Джерело: обчислено на основі Таблиці 1 і Таблиці 2

Таблиця 4

**Індекси сезонності показників надходження найбільших
бюджетоутворюючих податків за 2022–2023 рр., %**

Місяць	Надходження до державного бюджету по Волинській області			
	КБКД 14070100	КБКД 15010100	КБКД 11010100	КБКД 14030800
Січень	78	80	80	95
Лютий	99	100	97	110
Березень	81	77	92	71
Квітень	77	64	88	65
Травень	70	64	91	71
Червень	82	66	114	69
Липень	112	103	95	84
Серпень	114	124	96	105
Вересень	130	142	98	122
Жовтень	131	154	101	149
Листопад	107	119	108	136
Грудень	118	107	139	122
Місяць	Надходження до місцевих бюджетів Волинської області			
	КБКД 11010100	КБКД 18050400	КБКД 18010500	КБКД 18010600
Січень	80	117	80	84
Лютий	97	130	108	92
Березень	92	56	105	97
Квітень	88	95	89	95
Травень	91	105	104	100
Червень	114	65	99	97
Липень	95	103	112	100
Серпень	96	116	102	106
Вересень	98	66	99	100
Жовтень	101	130	108	102
Листопад	108	139	97	108
Грудень	139	77	96	117

Джерело: обчислено на основі Таблиці 3

Аналіз Таблиці 4 вказує, що найбільш активне надходження коштів до держбюджету з Волинської області спостерігалось в такі періоди: від ПДВ з

ввезених на митну територію України товарів – у липні-грудні; мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності, – лютому та липні-грудні; ПДФО – червні (початок сезону відпусток) та жовтні-грудні; акцизного податку з ввезених транспортних засобів – лютому та серпні-грудні. Найбільш сприятливими місяцями для наповнення держбюджету виявилися жовтень-грудень (індекси сезонності були більшими позначки 100 для всіх аналізованих видів податків). Наповнення місцевих бюджетів Волинської області відбувалося стрибкоподібно, найактивніше в такі місяці: від ПДФО – в червні та жовтні-грудні (аналогічно до надходжень від ПДФО у держбюджет); єдиного податку з фізичних осіб – січні-лютому, травні, липні-серпні, жовтні-листопаді; земельного податку з юридичних осіб – лютому-березні, травні, липні-серпні, жовтні; орендної плати з юридичних осіб – травні, липні-грудні. Найбільш сприятливим місяцем для наповнення місцевих бюджетів виявився жовтень (індекси сезонності були більшими позначки 100 для всіх аналізованих видів податків).

Якщо припустити, що тенденції наповнення бюджетів зберуться в 2024 р., то, використовуючи річні дані за 2022–2023 рр., можна побудувати лінійні трендові моделі та отримати на їх основі прогностні річні дані на 2024 р.:

$$\text{ПДВ: } y_1 = 10\,059 * x + 4\,733,3 = 34\,910,300 \text{ млн грн;}$$

$$\text{мито: } y_2 = 830,85 * x + 311,23 = 2\,803,780 \text{ млн грн;}$$

$$\text{ПДФО до держбюджету: } y_3 = 161,86 * x + 891,53 = 1\,377,110 \text{ млн грн;}$$

$$\text{акцизний податок: } y_4 = 1\,650,4 * x - 477,33 = 4\,473,870 \text{ млн грн;}$$

$$\text{ПДФО до місцевих бюджетів: } y_5 = 608,89 * x + 3\,353,9 = 5\,180,570 \text{ млн грн;}$$

$$\text{єдиний податок: } y_6 = 140,32 * x + 505,04 = 926,000 \text{ млн грн;}$$

$$\text{земельний податок: } y_7 = -61,265 * x + 319,55 = 135,755 \text{ млн грн;}$$

$$\text{орендна плата: } y_8 = 44,64 * x + 167,4 = 301,320 \text{ млн грн.}$$

На їх основі можна отримати прогнози сезонні показники бюджетних надходжень, обчислені за формулою:

$$p_i = \frac{p \cdot i_c}{n} / 100, \quad (2)$$

де p_i – прогнозне значення показника бюджетних надходжень за i -й місяць;

p – річне прогнозне значення показника бюджетних надходжень;

i_c – індекс сезонності за відповідний місяць;

n – кількість місяців ($n = 12$).

Отримані результати наведено в Таблиці 5.

Таблиця 5

Прогнози показники надходження найбільших бюджетоутворюючих податків на 2024 р., млн грн

Місяць	Надходження до державного бюджету по Волинській області			
	КБКД 14070100	КБКД 15010100	КБКД 11010100	КБКД 14030800
Січень	2 272,692	187,379	91,490	355,299
Лютий	2 877,783	233,507	111,833	410,263
Березень	2 364,724	179,499	105,242	262,983
Квітень	2 234,456	150,314	101,313	242,788
Травень	2 042,324	150,527	104,935	265,942
Червень	2 396,181	154,426	130,346	258,226
Липень	3 255,913	240,431	109,582	312,129
Серпень	3 329,691	288,772	110,066	393,235
Вересень	3 796,068	332,301	112,561	455,507
Жовтень	3 797,094	359,320	116,259	554,088
Листопад	3 102,715	278,267	124,248	507,800
Грудень	3 440,660	249,039	159,237	455,611
Місяць	Надходження до місцевих бюджетів Волинської області			
	КБКД 11010100	КБКД 18050400	КБКД 18010500	КБКД 18010600
Січень	344,176	90,560	9,101	21,183
Лютий	420,706	100,135	12,250	23,072
Березень	395,913	43,050	11,841	24,465
Квітень	381,130	73,455	10,101	23,876
Травень	394,755	81,403	11,789	25,139
Червень	490,350	50,109	11,189	24,336
Липень	412,238	79,437	12,653	25,177
Серпень	414,058	89,293	11,505	26,696
Вересень	423,444	50,845	11,244	25,132
Жовтень	437,356	100,666	12,215	25,608
Листопад	467,409	107,524	11,012	27,239
Грудень	599,035	59,523	10,857	29,398

Джерело: обчислено на основі річних прогнозних показників і Таблиці 4

Таким чином, прогнозні річні дані розділяються між місяцями відповідно до індексів сезонності у попередні роки.

Висновки. Аналіз і прогнозування сезонних коливань бюджетних надходжень є важливим інструментом для уряду й органів місцевого самоврядування на всіх рівнях. Моніторинг цих коливань може допомогти уникнути дефіциту бюджету, оптимізувати розподіл ресурсів і приймати більш обґрунтовані рішення щодо фіскальної політики.

В Україні, як і в інших країнах, аналіз та прогнозування сезонних коливань у надходженнях бюджетів має неабияке значення. Це пов'язано з низкою факторів, таких як:

- трансформація економіки: Україна проходить через значні економічні трансформації, пов'язані з війною та повоєнним відновленням. Це може призвести до значних змін у сезонних коливаннях надходжень держбюджету;

- децентралізація: в країні відбувається процес децентралізації, що призводить до зростання ролі місцевих бюджетів. Аналіз і прогнозування сезонних коливань надходжень бюджету на місцевому рівні може допомогти місцевим органам влади більш ефективно планувати свої витрати;

- європейська інтеграція: Україна прагне до інтеграції з Європейським Союзом. Це може призвести до змін у структурі бюджетів і сезонних коливаннях надходжень до них.

У 2022–2023 рр. в умовах військового стану найбільші суми надходжень до державного бюджету по Волинській області було отримано від ПДВ із ввезених на митну територію України товарів; мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності; ПДФО, що сплачується податковими агентами із доходів платника податку у вигляді заробітної плати; військового ПДФО; акцизного податку з ввезених на митну територію транспортних засобів. Своєю чергою, найбільших бюджетоутворюючими податками місцевих бюджетів Волинської області за цей же період були: ПДФО, що сплачується податковими агентами із доходів платника податку у

вигляді заробітної плати; військове ПДФО; єдиний податок з фізичних осіб; земельний податок з юридичних осіб; орендна плата з юридичних осіб.

Найбільш активне надходження коштів до держбюджету з Волинської області спостерігалось в такі періоди: від ПДВ з ввезених на митну територію України товарів – у липні-грудні; мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності, – лютому та липні-грудні; ПДФО – червні (початок сезону відпусток) та жовтні-грудні; акцизного податку з ввезених транспортних засобів – лютому та серпні-грудні. Наповнення місцевих бюджетів Волинської області відбувалося стрибкоподібно, найактивніше в такі місяці: від ПДФО – в червні та жовтні-грудні; єдиного податку з фізичних осіб – січні-лютому, травні, липні-серпні, жовтні-листопаді; земельного податку з юридичних осіб – лютому-березні, травні, липні-серпні, жовтні; орендної плати з юридичних осіб – травні, липні-грудні. Найсприятливішим для наповнення бюджетів обох рівнів по Волинській області виявився місяць жовтень.

Побудовані лінійні трендові моделі для показників податкових надходжень по Волинській області дозволили отримати на їх основі прогностні річні дані на 2024 р., які, своєю чергою, послугували базою для обчислення відповідних сезонних показників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гірська О. З., Цегелик Г. Г. Використання часових трендів для аналізу та прогнозування податкових надходжень до бюджету України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.5. С. 349–355. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnlту_2014_24

2. Запорожець О. Ф. Адміністрування митних платежів: аналіз та прогнозування надходжень до державного бюджету. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Економіка і менеджмент*. 2013. Вип. 5. С. 78–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2013_5_18

3. Кучерова Г. Ю. Трендовий аналіз податкових надходжень зведеного бюджету України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 14. С. 258–261. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2015_14_60

4. Лондар С. Л., Мельникова Л. О. Середньострокове прогнозування доходів бюджету: надходження податку на прибуток підприємств. *Фінанси України*. 2012. № 1. С. 28–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2012_1_4

5. Маліков В. В., Дегтяр О. А. Особливості використання економіко-математичних моделей для прогнозування бюджетних надходжень. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2012. № 1. С. 75–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/piprp_2012_1_21

6. Мартинюк В. П. Прогнозування надходження податкових платежів до державного бюджету за допомогою використання ARIMA-моделі. *Наукові праці НДФІ*. 2011. Вип. 2. С. 46–54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2011_2_6

7. Полчанов А. Ю. Прогнозування податкових надходжень зведеного бюджету України на основі аналізу часових рядів. *Причорноморські економічні студії*. 2020. Вип. 55(2). С. 73–79. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_55\(2\)_13](http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2020_55(2)_13)

8. Ситник Н. С., Іванейко О. Я. Аналіз надходжень до місцевих бюджетів під час війни. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2023. № 10. С. 24–30. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2023_10_6

9. Тоцька О., Дмитрук І. Податок на доходи фізичних осіб в Україні: загальнодержавний і регіональний вимір. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2023. Т. 1. № 8. С. 30–39. DOI: 10.26565/2786-4995-2023-1-04

10. Хомутенко А., Бзова Ю. Прогнозування обсягу надходжень податку на прибуток підприємств до державного бюджету України методом кореляційно-регресійного аналізу. *Науковий вісник Одеського національного*

економічного університету. 2017. № 1–2. С. 133–144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2017_1-2_13

11. Шірінян Л. В., Бойко С. В., Толстенко О. Ю. Аналіз і прогнозування надходжень до Державного бюджету України від податку на прибуток страхових компаній. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2019. Вип. 3. С. 56–64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Ekon_2019_3_10

12. Ademmer M., Boysen-Hogrefe J. The Impact of Forecast Errors on Fiscal Planning and Debt Accumulation. *Jahrbucher fur Nationalokonomie und Statistik*. 2022. Vol. 242, issue 2. Pp. 171–190. DOI: 10.1515/jbnst-2020-0054

13. Jalles J. T. European Commission's Fiscal Forecasts in CEE Countries: A Thorough Assessment. *Journal of Economic Policy Reform*. 2020. Vol. 23, issue 2. Pp. 161–183. DOI: 10.1080/17487870.2018.1520638

14. Jorge S., Cerqueira P., Furtado S. Municipal Revenue Over-Budgeting: A Dynamic Analysis of its Determinants. *Local Government Studies*. 2023. Vol. 49, issue 3. Pp. 644–675. DOI: 10.1080/03003930.2021.2025359

15. Pamplona E., Fiirst C., Hein N., Zonatto V. C. S. ARMA Model Performance on Forecast of Budget Revenues of the Municipalities of Parana State. *Administracao Publica e Gestao Social*. 2019. Vol. 11, issue 1. Pp. 92–103. DOI: 10.21118/apgs.v11i1.1487

16. Szydowski C. Income Budgets Evaluation of Selected Communes of Pomorskie Voivodship in Poland from the Tax on Means of Transport. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. Vol. 6, issue 3. Pp. 41–47. DOI: 10.30525/2256-0742/2020-6-3-41-47